28.4.2026

Sivistysvaliokunnalle

Asia: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi perusopetuslain muuttamisesta HE 35/2026

Viite: Täydennys lausuntoomme 15.4.2026

OAJ täydentää aiemmin kuulemisessa 15.4.2026 antamaansa lausuntoa

Sivistyslakivaliokunta käsittelee parhaillaan perusopetuslain uudistusta (HE 35/2026). Se, etteivät oppilaat suorita heille määrättyä jälki-istuntoa on merkittävä ongelma, mikä on jatkunut pitkään. Oppilaat ovat hyvin tietoisia siitä, että istumattomista jälki-istunnoista ei yleensä seuraa mitään. Tilanne on korjattava ja annettava rehtoreille ja opettajille toimivaltaa puuttua tilanteisiin, joissa yhdessä huoltajan kanssa oppilasta ei saada jälki-istuntoa suorittamaan. Kirjallisen varoituksen antaminen näissä tilanteissa on mahdollista käytännössä vain harvoissa poikkeustilanteissa, joissa suorittamattomia jälki-istuntoja on kasautunut runsaasti.

OAJ esittää, että sivistysvaliokunta:
1. edellyttää antamassaan mietinnössä Opetushallitusta perusopetuslain sille antaman toimivallan mukaisesti valtakunnallisessa opetussuunnitelmassa määräämään todistuksiin merkittäväksi lisätiedoksi istumattomat jälki-istunnot TAI
2. valiokunta itse lisäisi mietinnössään perusopetuslakiin 22 §:n 3 momenttiin tai 36 a §:n 1 momenttiin säännöksen, että mikäli oppilas ei suorita hänelle määrättyä jälki-istuntoa, kirjataan tästä tieto oppilaan todistukseen. Ennen asian kirjaamista todistuksen lisätietoihin, on huoltajalle varattava tilaisuus tulla kuulluksi.

1 Opetushallitukselle velvoite antaa määräys kirjata todistuksen lisätietoihin tieto suorittamatta jääneistä jälki-istunnoista

Perusopetuslain 22 §:n 2 momentin mukaan ”Opetushallitus voi antaa opintosuoritusten ja opinnoissa etenemisen arvioinnista sekä todistuksiin merkittävistä tiedoista tarkempia määräyksiä.”

Esitämme, että sivistysvaliokunta omassa mietinnössään velvoittaa Opetushallitusta antamaan määräyksen perusopetuksen valtakunnallisissa opetussuunnitelmissa kirjata todistuksen lisätietoihin merkinnän suorittamattomista jälki-istunnoista.
Tämä voitaisi tehdä esimerkiksi lukuun 6.11. Todistukset. Luku kuuluu seuraavasti ja esitämme siihen lisättäväksi punaisella kirjoittamamme tekstin:

6.11. Todistukset
Perusopetuksessa käytettävät todistukset ovat 1. lukuvuositodistus 2. välitodistus 3. erotodistus 4. päättötodistus. Opetuksen järjestäjä päättää todistusten ulkoasusta. **Todistuksissa on oltava lisätietoja kohta. Siihen merkitään tieto, mikäli oppilas ei ole suorittanut kaikkia hänelle määrättyä jälki-istuntoja. Huoltajalle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi ennen tiedon kirjaamista oppilaan todistukseen.**

2 Sivistysvaliokunta lisää perusopetuslakiin velvoitteen kirjata tieto suorittamatta olevista jälki-istunnoista todistuksiin

Perusopetuslaki säätää jälki-istunnosta, mutta ei tilanteista, jolloin oppilas ei suorita määrättyä jälki-istuntoa. Seuraava kurinpitotoimi ankaruudeltaan olisi kirjallinen varoitus.

Kirjallinen varoitus on luonteeltaan erilainen kuin jälki-istunto. Kirjallinen varoitus on mahdollinen seuraamus, kun kyse on toistuvasta ja tietoisesta piittaamattomuudesta saatuja jälki-istuntoja kohtaan eli oppilas useita kertoja systemaattisesti kieltäytyy noudattamasta koulun määräyksiä. Tilanne koulun kannalta tulkitaan tällöin koulun järjestyksen ja järjestyssääntöjen rikkomiseksi ei vain jälki-istunnan väliin jättämisenä.

Pidämme kasvatuksellisesti ja pedagogisesti tarpeellisena, että jo ennen suorittamattomien jälki-istuntojen kasautumista, voidaan tilanteeseen reagoida. Esitämme siksi lakiin kirjattavaksi oikeutta kirjata todistuksen lisätietoihin tieto suorittamattomista jälki-istunnoista esimerkiksi 22 §:n 2 momenttiin tai 36 a §:n 1 momenttiin seuraavalla tavalla:

22 § Oppilaan arviointi

Oppilaan arvioinnilla pyritään ohjaamaan ja kannustamaan opiskelua sekä kehittämään oppilaan edellytyksiä itsearviointiin. Oppilaan oppimista, työskentelyä ja käyttäytymistä tulee arvioida monipuolisesti.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä oppilaan arvioinnista ja opinnoissa etenemisestä. Opetushallitus voi antaa opintosuoritusten ja opinnoissa etenemisen arvioinnista sekä todistuksiin merkittävistä tiedoista tarkempia määräyksiä. (23.5.2025/245) **Mikäli oppilas ei suorita hänelle määrättyä jälki-istuntoa, huoltajalle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi ennen kuin tästä kirjataan tieto oppilaan todistukseen.**

Jollei oppilaan huoltaja ole tehnyt esitystä oppilaan jättämisestä vuosiluokalle oppilaan yleisen koulumenestyksen vuoksi, huoltajalle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi ennen päätöksen tekemistä

36 a § (13.6.2003/477)Menettely kurinpitoasiassa ja opetuksen epäämisessä sekä erottamisen täytäntöönpano (23.5.2025/245) ensimmäiseen momenttiin lisätään seuraava lause:

Ennen oppilaan määräämistä jälki-istuntoon, kirjallisen varoituksen antamista oppilaalle ja oppilaan määräaikaista erottamista on yksilöitävä toimenpiteeseen johtava teko tai laiminlyönti, kuultava oppilasta ja hankittava muu tarpeellinen selvitys. Opetuksen järjestäjän tulee edellä mainittuja toimia harkitessaan ottaa huomioon teon laatu sekä oppilaan ikä ja kehitystaso. **Mikäli oppilas ei suorita hänelle määrättyä jälki-istuntoa, huoltajalle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi ennen kuin tästä kirjataan tieto oppilaan lukuvuositodistukseen.** Ennen kirjallisesta varoituksesta tai määräaikaisesta erottamisesta päättämistä on oppilaan huoltajalle varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Muista 36 §:ssä tarkoitetuista toimenpiteistä on ilmoitettava oppilaan huoltajalle ja 36 c §:n mukaisesta opetuksen epäämisestä tarvittaessa lisäksi koulun sijaintikunnan sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavalle viranomaiselle. Määräaikaisesta erottamisesta ja kirjallisesta varoituksesta tulee antaa päätös, ja muut 36 §:ssä ja 36 c §:ssä tarkoitetut toimenpiteet tulee kirjata.

Opetusalan Ammattijärjestö OAJ

Nina Lahtinen
koulutuspolitiikan johtaja